

Cesta duchovného detstva III. Chudoba ducha

Napísal P. Rudolf Bartal, OCD
Štvrtok, 30 September 2010 20:57

P. Rudolf Bartal, OCD sa spolu s nami zamýšľa nad cestou duchovného detstva, ktorú nám naznačila svojím životom sv. Terezia Ježiškova. Tretí diel je o **Chudobe ducha**.

Blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo. (Mt 5, 3.)

V predchádzajúcej prednáške sme hovorili o pokore ako o základe pri kráčaní za Ježišom po ceste duchovného detstva sv. Terézie. Dnes si povieme niečo o chudobe, o chudobe ducha. Mal som nedávno jeden zážitok, keď som spolubratovi kupoval v Orange kartu, aby mohol telefonovať. Vytiahol som pri platení 1000 Sk a z druhej strany sa ozvalo: "Slováci sú skutočne chudobný národ!" Pomyslel som si, že keby vedel, kto pred ním sedí, možno by zmenil názor; tie peniaze totiž neboli moje. Ale to len tak na okraj.

Prežívanie chudoby a život v chudobe, stotožnenie sa s ňou, sú dve veci, ktoré majú spoločného menovateľa, ale nie je to to isté. Byť chudobný duchom neznamená, že musím byť chudobný ako myš, a zasa chudobný ako myš neznamená, že musím byť chudobný duchom. Chudobný duchom môže byť aj multimilionár, ak správne chápe, čo znamená byť chudobný duchom.

Čo je vlastne chudoba? Je to "nemať nič", alebo čo to vlastne je byť chudobný? Raniero Cantalamessa píše, že ktosi delí chudobu na materiálnu a duchovnú. A každá z nich sa ešte rozdeľuje na zlú a dobrú. Tak máme 4 etapy chudoby:

1. negatívna materiálna chudoba, ktorá "znel'udš'uje" a proti ktorej sa bojuje: chudoba ako prekonaný sociálny stav;
2. pozitívna materiálna chudoba, ktorá oslobodzuje a pozdvihuje ako evanjeliový ideál, ktorý treba rozvíjať;
3. negatívna duchovná chudoba, kde ľuďom chýbajú duchovné dobrá a skutočné ľudské hodnoty: chudoba bohatých;
4. pozitívna duchovná chudoba, ktorú tvorí pokora a dôvera v Boha, je najkrajším plodom na strome biblickej chudoby: bohatstvo chudobných.

V dnešnom svete, ktorý je poznačený polyteizmom hodnôt, má človek mylnú predstavu o svojej identite. Všetko vidí cez oculus carnis - oči tela, alebo cez oculus rationis - oči rozumu, a zabúda, že ak chce dobre vidieť, potrebuje ešte tretie oko, oculus fidei - oči viery. V dnešnom sekularizovanom svete nie je miesto pre konečný zmysel; človek hľadá v sebe a zabúda, že jeho poslanie bolo predurčené mimo neho. Takto vzniká vnútorná prázdnota života, ktorú nič nemôže vyplniť. A preto sa dnešná industrializovaná spoločnosť a celá Európa usiluje vytvárať čoraz novšie veci a technológie, len aby zaplnila prázdno, ktoré je v srdci človeka. Postupne ho ochudobňuje aj o to posledné, čo má - o svedomie. Stáva sa z neho boháč s chudobným a prázdny srdcom. Keď hovoril Ježiš o blahoslavených chudobných duchom, nemyslel tým iba materiálny alebo len duchovný výklad. Nejde o to, aby sme mali najmenší byt, najmenšiu výmeru poľa alebo čo najmenej peňazí. Hmotná chudoba je následok niečoho, čo spôsobilo, že som chudobný. Nie je to čnosť. Je to nedostatok. A o takejto chudobe Ježiš nehovoril. Keby materiálna chudoba pomáhala chudobným, nemuseli by sme pomáhať chudobným. Ježiš neoslavoval, ani neschvaľoval chudobu ako takú. Dokonca ju chcel odstrániť. Chudoba nie je blahoslavenstvom. Nemusí ma priviesť k Bohu, ba naopak, môže ma oddialiť od Boha.

Najväčšou prekážkou šťastia je bohatstvo. Bohatstvo podnecuje rozbroje, vojny a násilie. Pravé šťastie dosiahnu tí, ktorí majú chudobného ducha, ktorí cítia, že si sami nevystačia, že je nad

nimi Boh, ktorý im daroval život, že sú tu iní, ktorí potrebujú živobytie. Blahoslavení sú tí, ktorí si uvedomujú, že všetko, čo majú, naozaj patrí iba Bohu a Boh má možnosť kedykoľvek si to vziať naspäť.

Chudoba duchom je prostriedok, pomocou ktorého dosahujeme a chránime si lásku. Sv. František Saleský hovorí o chudobe duchom ako o jednom z ramien duchovného kríža. Ostatné dve ramená sú čistota a poslušnosť. Základ, na ktorom stojí kríž, je pokora; o nej sme si už hovorili. Kto sú podľa neho chudobní duchom? Sú to tí, čo vo svojom duchu, teda v myslení a nazeraní nebažia za bohatstvom, majetkom, peniazmi a čisto pozemskými vecami. Bohatý duchom je ten, kto svojím srdcom a myšliou priam mríe za bohatstvom a pôžitkom.

Čo nám hovorí sv. Terézia od Dieťaťa Ježiša o chudobe duchom?

Čo pre ňu znamená byť chudobný duchom? Skúsme sa zamyslieť nad týmto problémom a aspoň trochu preanalyzujeme jej názor na tento problém.

Malé dieťa je slabé a chudobné. Nielenže nič nemôže urobiť, ale tiež nič nevlastní. Má iba to, čo mu dajú rodičia. Terézia pojem "chudobný duchom" použila pri definícii svojej cesty duchovného detstva. Aby sa mohla stať malou, musí všetko očakávať od Boha, tak ako dieťa očakáva všetko od svojich rodičov. Ale po istom čase dieťa rastie a dozrieva, stáva sa z neho dospelý človek a otec chce, aby si na svoje živobytie zarábalo už samo. Terézia si však myslí, že ona nie je schopná si na seba niečo zarobiť. To znamená, že nie je schopná rozvíjať v sebe život milosti, a preto nechce rásť. Skôr naopak, chce byť navždy maličká, aby mohla všetko očakávať od Boha. Pokora a chudoba sú podľa Terézie najlepším prostriedkom, ako získať Boha, podmaniť si Ho, aby sám konal v jej živote. Chudoba je zameraná na spoľahnutie sa vo všetkom na Boha.

Chudoba duchom pre Teréziu znamená zriecť sa dokonca aj duchovných radostí a túžob. Nie túžby, aké sa v človeku nachádzajú, sa páčia Bohu; túžby sú ovocím jeho milosti a mohlo by sa stať, že z nás urobia nespravodlivých voči Bohu, ak by sme v nich nachádzali seba, a nie to, aby sme milovali našu chudobu. Terézia o tom hovorí v úryvku, ktorý najviac vystihuje myšlienku o duchovnom bohatstve, o jej spiritualite. Píše: "Milá sestra, ako si môžete myslieť, že moje túžby sú znakom lásky? Cítim, že toto sa Bohu nepáči v mojej malej duši. Bohu sa viac páči to, aby som milovala svoju malosť a chudobu; páči sa mu slepá dôvera, akú vkladám do Jeho Milosrdenstva... Stačí mi iba jedna túžba. Na to, aby som sa stala celopalnou obetou, je potrebné zostať navždy chudobnou a bezmocnou."

Tajomstvo Terézie spočíva v zamilovaní si svojej úbohosti, svojej slabosti a na druhej strane v slepej dôvere Božiemu milosrdenstvu s túžbou stať sa obetou jeho Lásky. Naša úbohosť nemôže byť prekážkou Božieho pôsobenia v našej duši. Naopak, tým väčšími sme otvorení na jeho prijatie, čím väčšími sa cítime slabí a úbohí a čím väčšími akceptujeme našu slabosť, malosť a chudobu. Úlohou Milosrdenstva je dopĺňať našu úbohosť. Žiaľ, niektoré duše kladú prekážky pôsobeniu Milosrdnej Lásky, pretože nedokážu prijať svoju chudobu a slabosť a prežiť ju až do samého dna. Terézia píše sr. Márii: "Ó, milovaná sestra, pochopte, že ak milujete Ježiša, ste jeho obetou lásky; čím ste slabšia, bez túžob a čností, tým ste pripravenějšía na pôsobenie jeho stravujúcej a premieňajúcej Lásky. Stačí jediná túžba byť obetou, treba však súhlasiť, že zostanete chudobná a slabá, a to je ťažké, lebo kde nájsť skutočnú chudobu ducha? Treba ju hľadať ďaleko. Nehovorí, že ju treba hľadať medzi veľkými dušami, ale ďaleko, čiže dolu, v ničote... Zostaňte teda ďaleko od všetkého žiarivého, majme rady našu malosť, to, že nič necítime; potom budeme chudobné duchom a Ježiš príde za nami, akokoľvek ďaleko budeme, a premení nás na plamene lásky. K láske nás musí viesť iba dôvera, nič iné iba dôvera." (17. 9. 1896)

"Byť chudobný duchom neznamena nechať všetko na Božie milosrdenstvo, a pritom sa ospravedlňovať, že som úbohý, chudobný a biedny. Ak nám chce Boh vo svojom nekonečnom milosrdenstve pomáhať a dávať nám silu v duchovnej chudobe, nemôže to spôsobiť v našom živote to, že zostanem úplne apatický na prácu. Skôr naopak. Práve to nám má pomáhať odpovedať na Božiu starostlivosť o nás. Boh od nás vyžaduje našu spoluprácu. Kde chýba naša spolupráca, tam prestáva pôsobiť aj Božia pomoc. Terézia o tom vedela a hoci chcela byť chudobná, vyhľadávala každú možnú príležitosť, aby Bohu ukázala, ako ho miluje. Nikdy sa však neodvolávala na seba a na svoje schopnosti, ale za všetko, čo robila, ďakovala Bohu a jeho štedrosti. Všetko očakávala od Boha."

Kedysi na jednom mieste Ježiš poučal svojich učeníkov, ktorí sa možno sťažovali, že ľudia ich nedocenili, aby za svoju prácu nič neočakávali. Nabádal ich k nezištnosti. Urobili ste všetko, čo ste boli povinní urobiť, a nič za to nečakajte. Povedzte: "Sme iba neužitoční sluhovia." Terézia bola nezištná. Ved' sa predsa snažila radikálne žiť evanjeliové poslanstvo. Nestarať sa, či dostanem odmenu, alebo nie. Tento druh duchovnej chudoby ju nútil, aby pracovala, a druhým radila pracovať pre Boha a nestarať sa pritom o to, či budem alebo nebudem odmenený.

"Obetujte to všetko Bohu. Obetujte mu, kedykoľvek, oberanie ovocia, to znamená, súhlaste s tým, že celý váš život budete pociťovať nechuť a odpor k utrpeniu, k pokorovaniu, aké vás len môžu v živote stretnúť. Uvidíte, ako všetky kvety vašich túžob a dobrej vôle budú padať na zem a nebudú prinášať žiadne ovocie. Boh však dokáže urobiť, že aj vo chvíli smrti dozrie ovocie na strome vášho života".

Chudoba duchom v praxi

Majetok, ktorý užívame, nie je náš. Boh nám zveril túto zem, aby sme z nej urobili krásnu záhradu. Nepracujeme z lásky k nám samým, ale kvôli poslaniu, ktoré nás prevyšuje. Zúčastňovať sa na stvoriteľskom akte nášho Boha nie je stiesňujúca a ťaživá drina, ale pozitívna a motivujúca perspektíva.

Ak môžeš, priblíž sa k ľuďom, ktorí sa ocitli v ťažkej situácii. Venuj im svoj čas, svoje sily. Nenariekaj nad svojimi starosťami. Náš majetok nie je ako zvieracia srst', ktorej strhávanie je bolestivé, ale skôr ako odev, ktorý sa obnosí a môžem ho vymeniť.

Dávaj pozor na to, aby si si svoje záujmy nezačal mýliť so záujmami Boha.

Ak žiješ na istom stupni chudoby, prešiel si už kus cesty, ktorá vedie k pokore. Najdôležitejšie je prijať seba samého takého, aký si, akceptovať svoje postavenie. Pán ťa určite obdaril mnohými inými bohatstvami, než sú tie, aké vidíš na ulici, vo výkladoch. Boh je Žobrákom lásky. Skutočné bohatstvo je niekde inde.

Použitá literatúra:

R. Cantalamessa: Chudoba

L. Padovese: Dialógy svätých z mramoru

J. Ch. Korec: Rok nad Evanjeliom

F. Saleský: Filotea

Aby lepšie poznať św. Teresę z Lisieux. Kraków 1999, s. 90

M. Tournade: Filotea 21. storočia

P. Rudolf Bartal, OCD

Zdroj: www.ocds.sk